

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

237. An Principes imponentes gabellas licet iustas super bona
Ecclesiasticorum incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ, vel
tantum incurrant in aliam excommunicationem Papalem, à qua satisfacta

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

traff. 5. lib. 2. cap. 38. n. 15. vbi sic asserit: [Ad leges aliquorum Regnorum responderetur, in illis nullum esse verbum de irratione iuramenti: nam talis irritatio, etiam si directè fieri posset, non posset fieri per legem civilem, cum sit extra forum eius. Solum ergo irritantur ibi contractus civiles, quando iuramentum eis additur. Et tunc, licet ex contractibus non nascatur obligatio ratione illarum legum, iuramentum per se obligabit ad id, de quo factum est, quodque sine peccato fieri potest: hoc enim non potest impedire lex civilis, stante tali conditione, vt illis iuramenti reuera stat, non obstantibus illis legibus: nam, si iuramentum est de non contrahendo illis contractibus, quantumvis nullis, licetè seruari potest: seruandum ergo est. Non carent tamen difficultate illæ leges, irritantes contractum solum propter adiectionem iuramenti: nam videntur, saltem indirectè esse contra libertatem Ecclesiasticam, licet lex Castellæ expressè id neget & in ea dicatur, ita post diligentem inquisitionem iudicatum esse. Sed hoc examinare, ad rem præsentem non spectat. Ita Suarez. Ex quibus verbis apparet, quod vir doctissimus valde dubitavit de supradictis legibus, an sint contra Ecclesiasticam immunitatem: idè Principes ex illis abstineant: nam efficerent contra libertatem Ecclesiæ, vt nos *suprà in Resol. 65.* diximus, & nunc dicemus. Non reticbo tamen, pro coronide huius Resolutionis, Layman in *Theol. moral. lib. 4. traff. 3. c. 11. n. 10.* adnotare, quod non solum Iudex laicus, ad obseruationem iuramenti super contractu, vel simili negotio interpositi, laicos suos compellere potest, sed etiam Iudex Ecclesiasticus, sicuti habetur in *cap. vlt. de foro comper. in 6.* vbi Doctores adnotant, quod iuramentum non mutat forum, sed addit forum foro. Sensus est, si contractus, v.g. iuramento confirmatus sit, potest quidem iurans ratione contractus politici, coram seculari Iudice conveniri, vt is totam litem definiat: sed potest etiam conveniri coram Iudice Ecclesiastico, ratione interpositi iuramenti, cuius obligatio per se ad forum Ecclesiasticum spectat: quare in tali casu materia iuramenti mixta est.

Sup. hoc supra in Ref. 212. & infra in Ref. 280. §. 8. Confirmatur. & magis late in Ref. 282. §. 1. & §. Sed restat, & in fine alterius Ref. eorum annotationum & inferius in tr. 8. Ref. 7. prope finem à ver. Ad id.

RESOL. CCXXXVI.

An index Ecclesiasticus sit competens non solum quoad relaxationem iuramenti, sed etiam ad effectum agendi, vt præstita relaxatione annullet, & rescindat ipsum contractum?

Et quid, si causa agatur cum heredibus iurantis? Ex part. 1. traff. 2. Ref. 120. aliàs 119.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Gutierrez de *iurament. confirmat. p. 3. cap. 12. n. 6* Decius, Couarruias, & alij penes ipsum.

2. Sed affirmatiuam opinionem amplectendam esse existimo, & præter DD. quos citat, & sequitur Suarez de *Pax in praxi, tom. 1. prælud. 2. n. 39.* tenet etiam hanc sententiam ex Hispanis Iuriconsultis Ioan. de Hevia in *Curia Philippica, p. 1. §. 5. n. 16.* vbi sic ait: [Quando se pide esta relaxation, ad effectum agendi, se puede pedir juramento juntamente con ella en el libelo, y peticion que se pide la nulidad, y rescision del contrato jurado ante el Ecclesiastico, y conocerse por el della, aunque sea entre legos, y contra ellos, porque por razon del juramento es su Iuez, y assila causa del contrato jurado, aunque sea contra legos, est mixti fori de entrambos fueros Ecclesiastico, y secular, tratandose con el lego jurante, que hizo el juramento, mas no si se trata con sus herederos, o successores que entonces; siendo legos no puede

conocer della el Ecclesiastico, porque no passo à ellos, quando à esto, y el perjuro el juramento, aunque si quanto à la confirmacion del contrato, y fuerza, que por el se le dio.] Ita ille, & ante illum Antonius Gomez *tom. 2. var. c. 12. n. 22.*

RESOL. CCXXXVII.

An Principes imponentes gabellas, licet iustas super bona Ecclesiasticorum, incurrant in excommunicationem Bulla Cœna, vel tantum incurrant in aliam excommunicationem Papalem, à qua, satisfacta parte, per Bullam Cruciatam absolui possint? Ex part. 1. tr. 2. Ref. 48. aliàs 47.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Graffius in *de off. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 84.* Filiuc. *tom. 1. traff. 16. c. 5. n. 105.* Villalobos in *summ. tom. 1. traff. 17. dub. 20. n. 18.* Altherius *tom. 1. diff. 6. lib. 5. c. 4. fol. mihi 507.* Soula in *Bulla Cœna, c. 6. diff. 41. concl. 3. n. 3.* & Salonius *tom. 2. in 2. 2. q. 78. art. 5. contr. 2.* vbi ait: [Qui iustas, & quas à secularibus exigere possunt, à Clericis gabellas exigunt, non incidunt in Bullam Cœna; sed in aliam tantum excommunicationem Papalem, qua percutiuntur in *cap. quanquam,* & aliis, à qua, satisfacta parte per Bullam Cruciatam absolui possunt.] Ita Salonius. Et hoc prius docuerat Nauarrus in *Manuali, c. 27. n. 61.* cum enim semel Bulla Cœna excommunicet eos, qui nouas gabellas, ad id potestatem non habentes, imponunt, vt patet ex *clausula S.* & postea *clausula 17.* excommunicet omnes, qui gabellas imponunt, aut exigunt impositas à personis Ecclesiasticis, aut ex eorum, vel Ecclesiarum bonis, putat ipse Nauarrus priori non excommunicari eos, qui Ecclesiasticos grauant gabellis, modò illicitæ non sint respectu laicorum; posteriori verò non excommunicari eos, qui eas exigunt ratione bonorum patrimonialium à Clericis, cum restringatur censura ad redditus Ecclesiasticos.

2. Sed in hoc posteriori fallitur bonus senex: nam imponentes gabellas super bona patrimonialia Clericorum, excommunicantur in illo *canone 17.* Bullæ, vt supra probatum est. Quoad excommunicationem vero canonis *S.* probabiliter opinatur cum Doctoribus supra citatis, licet contrariam sententiam probabilior em esse putem, cum nostro Megala in *3. p. lib. 3. c. 4. n. 14.* Suarez, Gabriele, D. Antonino, Angelo, Tabiena, apud Fillincium, vbi supra, & Duard, in *Bulla Cœna, lib. 2. can. 5. q. 6. n. 15.* vbi ex multis probat, Principes imponentes gabellas, licet iustas, super bona Ecclesiasticorum, incurtere in censuram Canonis *S.* Bullæ Cœna. Et ratio est: quia excommunicatio in illo Canone fertur contra eos, qui imponunt gabellas, nisi in casibus à iure permissis: sed ius non permittit imponere gabellas super bona Clericorum: ergo illas imponentes incurunt in hanc censuram. Ceteras verò rationes videbis apud Duardum. Sed, quia citra præsentem immunitatem Ecclesiasticorum à gabellis multa notauimus in quodam occurrenti casu, de quo consultus fui ab Illustriss. Senatu huius Vrbs Panormi, idè in gratiam Confessariorum, non pigebit hinc ponere ea, quæ tunc hinc inde pro indaganda veritate collegi.

RESOL. CCXXXVIII.

An aliqua Civitas, vel Princeps possint exigere tributa à Clericis, quia per consuetudinem immemorabilem ita semper factum est? Ex part. 1. tr. 2. Ref. 97. aliàs 96.

§. 1. Affirma

Sup. in Ref. quæ hic est in tr. 257.